

Handläggare
Susanna Nytell
Telefon: 08-508 150 29

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2016-08-25

Här är världen större – biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr 145-646/2016

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Denise Melin
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har bland annat till Skarpnäcks stadsdelsnämnd remitterat stadsledningskontorets förslag till ny biblioteksplan, ”Här är världen större – biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020”. Planen beskriver bibliotekens roll i staden idag och under de kommande åren och lämnar ett antal förslag på utvecklingsområden för folkbiblioteken samt en målbild för skolbiblioteken. Bland annat framhålls att biblioteken ska satsa på att nå nya användare och att bjuda in dem för att vara med och utveckla verksamheten. Genom en variation av bibliotekstyper på olika platser och i olika sammanhang ska biblioteken kunna möta människor där de är, utifrån deras individuella förutsättningar. Skolbiblioteken ska värna mångfald och likvärdighet och varje elev ska ha tillgång till läsupplevelser och information på det sätt som fungerar bäst för den enskilde eleven.

Förvaltningen ser positivt på den föreslagna biblioteksplanen.

Bakgrund

Enligt Bibliotekslag 2013:801 ska alla kommuner och landsting anta planer för sin verksamhet på biblioteksområdet. Under 2015 har kulturförvaltningen, i samverkan med utbildningsförvaltningen och Kulturhuset Stadsteatern, tagit fram ett förslag till ny biblioteksplan för 2016-2020. Förslaget har tagits fram genom ett inkluderande arbetssätt, där stor tonvikt har lagts vid medarbetarnas deltagande.

Biblioteksplanen är ett strategiskt övergripande dokument som innefattar folkbiblioteken inom Stockholms stadsbibliotek, biblioteken inom Kulturhuset Stadsteatern och skolbiblioteken i utbildningsförvaltningens regi och ansvarsområde.

Ärendet

Det nya förslaget till biblioteksplan har fått titeln ”Här är världen större – biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020”. Förslaget antogs av kulturnämnden den 8 mars 2016.

I planen beskrivs bibliotekstypernas olika ansvarsområden. Folkbibliotekens uppdrag är att ”stimulera läslust, bildning och demokratiska samtal”. De har även en samhällsservicefunktion och är förskolans primära bibliotek. Skolbiblioteken är skolelevs primära bibliotek och fokuserar på att utgöra en resurs för läslust, språkutveckling och lärande i elevernas skolvardag. Kulturhuset stadsteaterns profilerade bibliotek vänder sig till specificerade åldersgrupper och målgrupper.

I planen konstateras att Stockholm växer snabbt vilket medför att behovet av bibliotek kommer att bli ännu större och mer mångskiftande. Det analoga och det digitala samhället är allt mer sammanflätat men den digitala klyftan är fortfarande betydande då en fjärdedel av svenskarna inte anser sig datorkunniga. Samtidigt blir informations- och kommunikationsflöden allt mer individanpassade, vilket skapar risk för att människor hamnar i så kallade filterbubblor, där information filtreras efter varje individs intressen, åsikter och användarmönster. Ökad målgruppsanpassning, minskad tilltro till traditionella medier och ökad betydelse för sociala medier ställer allt högre krav på källkritik och perspektiv.

Den nya visionen för Stockholms bibliotek föreslås vara ”*I biblioteket tar människan makt över språk, fantasi och kunskap. Här är världen större.*” Bibliotekens inriktning sammanfattas med orden språk och berättelser, litteratur, bildning och demokrati.

De utvecklingsområden för folkbiblioteken som tas upp i förslaget delas in under rubrikerna ”För och med fler”, ”Ett av demokratins viktigaste jobb”, ”Biblioteket mitt i byn” samt ”En större värld”.

För och med fler

Enligt förslaget ska biblioteken särskilt satsa på att nå nya användare, på att vara angeläget för alla stockholmare oavsett läsvana, deltagande i samhället eller kunskaper i svenska, samt på att möta stockholmarna, även de som inte själva tar kontakt med biblioteket. Användarna ska på olika sätt bjudas in för att vara med och utveckla verksamheten. Biblioteken ska lära känna sina användare och potentiella användare väl, exempelvis genom områdeskartläggning, fokusgrupper, dialog och undersökningar.

Ett av demokratins viktigaste jobb

I förslaget fastslås att biblioteket ska välkomna alla och möta varje människa där hen befinner sig. Bibliotekets medarbetare ska arbeta synligt i biblioteket och använda sina kompetenser och egenskaper för att möta användarnas olika behov. Varje besökare ska bli sedd och välkommen.

Biblioteket mitt i byn

Biblioteken delas in i lokala bibliotek, som ska profilera sig ihop med boende i området, och nodbibliotek, som ska ha ett brett utbud av litteratur och program. Biblioteken utanför biblioteksrummet blir allt viktigare – det kan exempelvis handla om rörliga bibliotek som bokbussar och pop up-bibliotek eller uppdragsbibliotek. Det digitala biblioteket ska vara tätt knutet till de fysiska biblioteken, och utvecklas hand i hand med dessa, liksom med biblioteksanvändarna och externa samarbetspartners. Därutöver finns även Kulturhuset stadsteaterns profilerade bibliotek Rum för Barn, TioTretton, Lava Bibliotek & Verkstad, Bibliotek Plattan, Bibliotek Film & Musik samt Serieteket. Genom en variation av bibliotekstyper ska biblioteken kunna möta olika behov av lugn, meningsutbyte, inspiration och kunskapsinhämtning.

En större värld

I förslaget framhålls att bibliotekets basverksamhet är litteratur i olika format, samtal om litteratur och om samhällets utveckling, läsinspiration, lärostöd samt vägledning i språk och samhällsdeltagande. Utöver basverksamheten ska bibliotekets verksamhet formas genom användarnas deltagande.

Den rörliga biblioteksverksamheten, liksom en stor del av basverksamheten och kommunikationen, ska vara riktad till människor som står långt ifrån läsning eller delaktighet i samhället.

Nya stockholmare ska väl känna till bibliotekets utbud och verksamhet och Flerspråkighet ska genomsyra biblioteksverksamheten. Verksamhet för, av och med barn och med ungdomar ska ständigt utvecklas. Att arbeta inspirerande kring ungdomslitteratur, vidga filterbubblor och möta ungdomar är särskilt viktigt under denna period enligt förslaget.

I förslaget framhålls att biblioteket ska vara tillgängligt för människor med olika funktionsvariationer. Alla besökare, oavsett läsförmåga, läsförståelse eller andra förutsättningar, ska ha god tillgång till bibliotekets verksamhet och delta i att utforma den.

Uppdraget att främja demokrati och fri åsiktsbildning ska genomsyra verksamheten. Att vara biblioteket mitt i byn innebär enligt förslaget att vara det lokala navet för samtal och demokratiutveckling i lokalsamhället. Biblioteket ska erbjuda expertkunskap och handledning kring modern källkritik. Biblioteket ska ha flexibilitet och lyhördhet inför stockholmarnas förändrade behov. Exempelvis framhålls i förslaget att den prognostiserade inflyttningen av människor på flykt från andra länder kan komma att kräva omprioriteringar i verksamheten och nya arbetssätt.

Målbild för skolbiblioteken

Enligt förslaget ska skolbiblioteken värna mångfald och likvärdighet och varje elev ska ha tillgång till läsupplevelser och information på det sätt som fungerar bäst för den enskilde eleven. Det ska finnas ett varierat medieutbud och skolbibliotekarier som stödjer eleverna vid val av medier och sökstrategi.

Skolbibliotekarierna är pedagoger som arbetar i nära samarbete med skolans andra pedagoger och ska vägleda och inspirera till ökat läsande. Samarbete mellan skolbibliotek och folkbibliotek ska stärka barns och ungas livslånga lärande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg och har behandlats i förvaltningsgrupp 2016-08-18, i rådet för funktionshinderfrågor 2016-08-18 samt i pensionärsrådet 2016-08-17.

Remissvaret ska vara KF/KS kansli tillhanda senast 2016-08-31.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på den föreslagna biblioteksplanen, i synnerhet dess fokus på ”biblioteket mitt i byn” och att de lokala

biblioteken ska vara det lokala navet för samtal och demokratiutveckling i lokalsamhället. Likaså är det positivt att de lokala biblioteken ska profilera sig ihop med boende i området, och att bibliotekens verksamhet ska vara tillgänglig för alla och rikta sig till unga, liksom till människor som står långt ifrån läsning eller delaktighet i samhället.

Folkbibliotekens samhällsservicefunktion och deras roll som förskolans primära bibliotek är viktig i stadsdelsområdet, men kan stärkas ytterligare. Det samarbete mellan förskolorna (via läsombuden) och biblioteken som påbörjats ska utvecklas och intensifieras.

Förvaltningen ser fram emot ett samarbete med kulturförvaltningen kring utvecklingen av de lokala biblioteken i stadsdelsområdet och deras roll i den lokala utvecklingen.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Bilagor

1. ”Här är världen större – biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020”
2. Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande
3. Protokollsutdrag från kulturnämnden 160308